

TOIMINTA NEULANPISTO- TAI MUUSSA VERIKONTAKTI-TAPATURMASSA

Toimintaohje, kun verellä, verisillä eritteillä tai kudostenesteillä kontaminoitunut neula tai muu väline aiheuttaa ihon läpäisevän vamman tai kun verta roiskuu silmiin, suuhun tai rikkiinäiselle iholle.

OHJE OPISKELIJALLE:

1. **ENSIAPU:** Pese pistopaikka, haava tai roiskealue juoksevalla vedellä ja saippualla sekä aseta iholle spriihaude n. 2 min. ajaksi. Silmät ja suu huuhdellaan pelkällä vedellä. Älä purista haava-aluetta.
2. **POTILAASTA OTETTAVA VERINÄYTE:**
Hae ohjaajasi/vastuuhenkilö paikalle ja selvittäkää potilaan tartuntavaarallisuus. Ohjaajasi ja sinä yhdessä pyydätte kyseiseltä potilaalta luvan verinäytteiden ottoon. Potilaan sairaskertomukseen kirjataan tapahtunut ja syy miksi näytteet on otettu sekä tehdään laboratoriolähete potilaasta HIV-, B- ja C-hepatiittitutkimuksiin harjoittelupaikan käytäntöjen mukaisesti.
3. **SINULTA OTETTAVA VERINÄYTE:**
Jos olet työharjoittelussa Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin yksikössä, sinun tulee toimia työyksikön käytäntöjen **mukaan heti samana päivänä** (0-näyte, pistotapaturmalomake sekä B-hepatiitirokote tarvittaessa). VSSHP:n yksikössä sinun tulee selvittää, millä koodilla ja mistä puhelinnumerosta potilaan laboratoriotuloksia voi tiedustella. Pyydä sitten opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajaa tiedustelemaan tuloksia VSSHP:n infektioyksiköstä.

Muissa työharjoittelupaikoissa toimi seuraavasti:

- Täytä pistotapaturmailmoituslomake (*veri- ja eritetapaturmailmoitus 9601, käytössä vain Turun kaupungin harjoittelupaikoissa, esim. TYKS:ssa ja yksityisissä yksiköissä on oma lomake*)
  - ota **heti samana päivänä yhteys** opiskeluterveydenhuoltoon sen aukioloaikana, muulloin päivystysvastaanotolle. Sinulta tullaan ottamaan verinäyte mahdollista myöhempää tutkimista varten. Tämän tutkimuksen tilaa ja ohjeistaa sinulle opiskeluterveydenhoitajasi tai päivystys.
  - Opiskeluterveydenhuolto hoitaa tarvittavat rokotukset (maksuttomat) ja mahdolliset seurannat. Selvitä ja ilmoita opiskeluterveydenhoitajalle, onko sinulle annettu hepatiitirokotteita ja jos, niin milloin!
  - Mikäli tartunnan lähteestä ei ole jostain syystä saatu näytteitä, otetaan sinusta seurantaverinäytteet 3 ja 6 kk:n kuluttua tapaturman sattumisesta. Jos olet ennestään rokottamaton tai rrokotussarjasi on kesken, otetaan rokotevastetutkimus vielä 6-8 viikon kuluttua kolmannen rokoteannoksen antamisesta.
  - Ilmoita myös koululle tapahtuneesta. Koulu tekee tapahtumasta tapaturmailmoituksen vakuutuslaitokseen.
  - Toimita henkilökohtaisesti täyttämäsi pistotapaturmailmoituslomake opiskeluterveydenhoitajalle
4. **SEURANTA** (opiskeluterveydenhuollossa)
Opiskelijoilla on oikeus saada tapaturman johdosta maksuton ensimmäinen B-hepatiitirokote joko omassa opiskelijaterveydenhuollossa, omalla terveysasemalla tai päivystyksessä. Sinun on huolehdittava mahdollisen tartunnan leviämisen ehkäisystä 6 kk:n ajan (ei verenluovutusta, kondomin käyttö).
Jos altistaja (potilas) osoittautuu kaikkien virusten suhteen negatiiviseksi, seuranta ei tarvita. Sinusta otettu verinäyte säilytetään kuitenkin laboratoriossa yhden vuoden. Jos altistaja (potilas) on tartuntavaarallinen, tai asiaa ei voida varmistaa, opiskeluterveydenhoitaja ohjelmoi tarvittavat seurantanäytteet.

VÄLITÖNTÄ TOIMINTAA VAATIVAT POIKKEUSTAPAUKSET

Jos potilas on varma HIV-positiivinen ota välitön yhteys TYKS:n yhteispäivystykseen (hoito aloitettava 1-2 tunnin sisällä altistuksesta).

Jos potilas varma hepatiitti B -positiivinen ota välitön yhteys TYKS:n yhteispäivystykseen tarvittavien jatkotoimenpiteiden suorittamista varten (rokotukset).